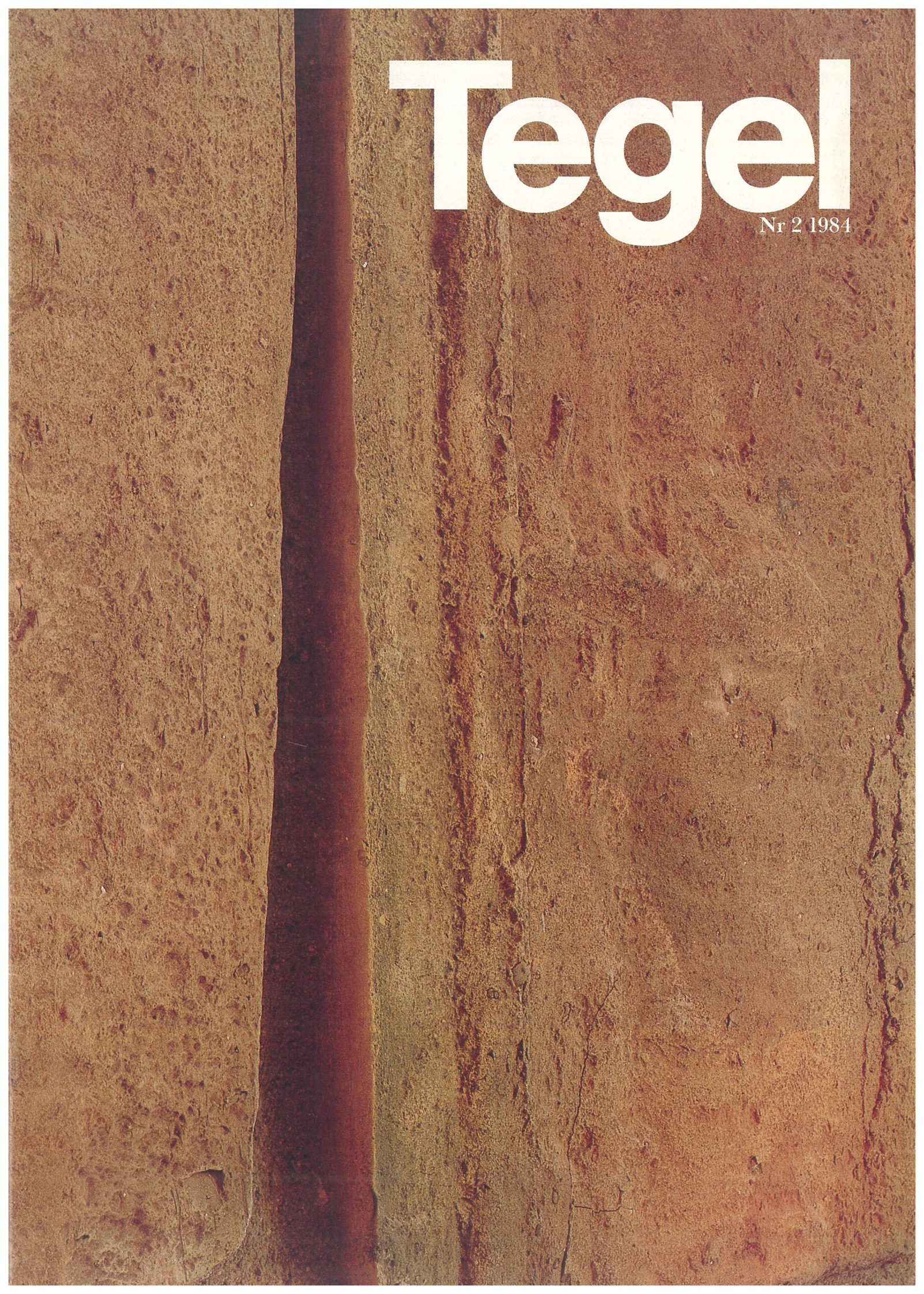

Tegel

Nr 2 1984

BOHUS-FORSSA GULSERIE

Tillverkning och Försäljning

BOHUSTEGEL AB. 455 00 Munkedal. Tel. 0524-212 00.

AB FORSSA TEGELBRUK. Box 76, 517 01 Bollebygd. Tel. 033-840 20.

Bohus-Forssa: Göteborg. Doktor Forseliusgatan 52, 413 26 Göteborg. Tel. 031-81 22 05.

Stockholm. Sjöängsvägen 1, 191 06 Sollentuna. Tel. 08-754 70 55.

Malmö. Frisgatan 1, 214 21 Malmö. Tel. 040-11 21 10.

Tegel

Tidskrift för
Sveriges Tegelindustriförening
ISSN 0040-2117.
Nr 2 1984. Årgång 74.

Innehåll:

I Aaltos Skugga av Olof Hultin	4
Tingsfrid – medeltida lagar i tegel av Christina Lagerkrans	14
Rationell murningsmetod av Ulf Gauffin	18

Detalj i lera från Nyköpings
Domstolsbyggnad.
FOTO: MAX PLUNGER

Tidskriften Tegel

Box 5501
11485 Stockholm
Besöksadress:
Industrihuset, Storgatan 19,
Tel. 08/783 80 00.
Ansvarig utgivare: Björn Eriksson.
Red.sekr: Christina Lagerkrans.

Om källan anges, är eftertryck tillåtet.

Produktion: Ahlqvist Görander AB,
Malmö.
Tryck och repro: Lito Grafik,
Malmö.
Sättningar: Malmö-Typografen AB,
Malmö.

Tegelbruk anslutna till Sveriges Tegel- industriförening.

Ⓢ AB Bara Tegelbruk,¹
Fg, M
230 40 Bara,
tel. 040/44 71 84, 44 71 85.

Ⓢ Bohustegel AB,²
Fb, Fg, Fr, M
455 00 Munkedal,
tel. 0524/212 00.

Ⓢ AB Forssa Tegelbruk,²
Fb, Fr, M
Box 76, 517 01 Bollebygd,
tel. 033/840 20.

Ⓢ AB Kaniks Tegelfabrik,³
Fb, Fg, Fr, M
237 00 Bjärred,
tel. 046/474 00.

Ⓢ Klippans Tegelbruks AB,³
Fb, Fr, M
Box 50, 264 00 Klippan,
tel. 0435/140 65.

Ⓢ Minnesbergs Tegelbruks AB,¹
Fb, Fg, Fr, M
Minnesberg, 233 00 Svedala,
tel. 040/48 52 40, 48 52 50, 48 52 55.

† Sköldinge Byggelement AB.
t Armerade tegelskift.
Box 9, 640 24 Sköldinge,
tel. 0157/503 70.

Ⓢ Slotsmöllans Tegelbruk,¹
Fb, Fr, M
Box 128, 301 03 Halmstad,
tel. 035/11 80 54.

Ⓢ Östra Grevie Tegelbruk AB,¹
Fb, Fg, Fr, M
235 00 Vellinge,
tel. 040/48 70 06, 48 73 72.

Fb = brunt fasadtegel.
Fg = gult fasadtegel.
Fgrå = grått fasadtegel.
Fr = rött fasadtegel.

M = murtegel.

Ⓢ = Ansluten till Svensk Tegel-
kontroll.

† = Tillverkningskontroll genom
KRB.

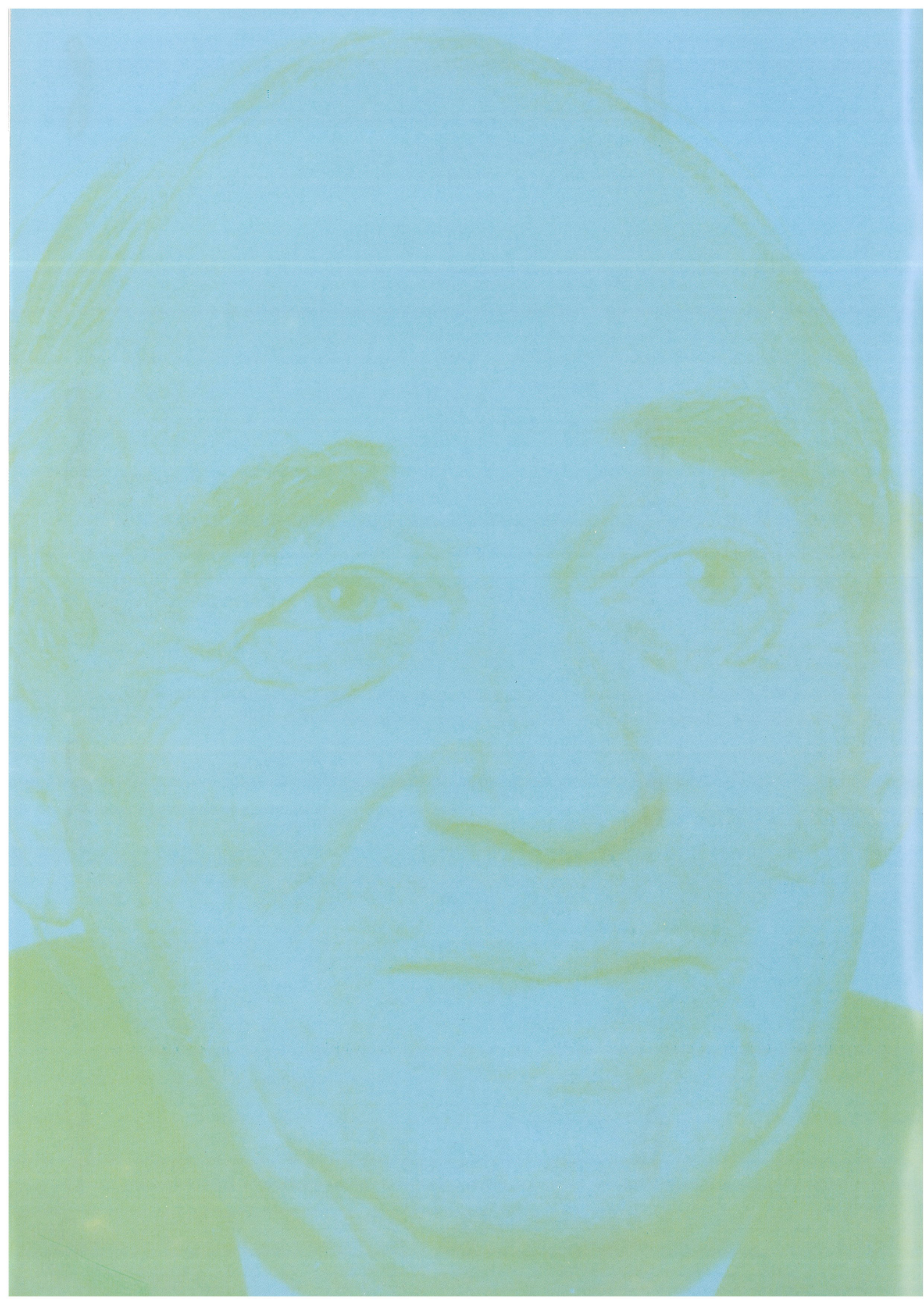
t = Tillverkning av typgodkända
produkter.

Försäljning genom:

¹Sydtegel AB
Fersensväg 16
211 42 MALMÖ
040/787 70

²Bohus—Forssa
Doktor Forselius gata 52
413 26 GÖTEBORG
031/81 22 05

³Stråbruken ab
Box 4505, 191 04 SOLLENTUNA
08/92 00 30

I AALTOS SKUGGA.

av Olof Hultin

Herr och fru Pietilä vid arbetsbordet.

DEN FINLÄNDSKA ARKITEKTUREN har länge haft ett anseende ute i världen som vida överglänst det svenska. Förtjänsten för detta kan tillskrivas två namn, nämligen Eliel Saarinen och Alvar Aalto.

Saarinen tillhörde en grupp konstnärer som kring sekelskiftet bidrog till att ge Finland en egen "kulturprofil" som fick genklang i stora delar av världen. Berömd är t.ex. den ståtliga centralstationen i Helsingfors.

När Aalto trettio år senare var med om att bädda för funktionalismens genombrott i Finland inleddes en ny storhetstid för den finska arkitekturen. På ett sätt som saknar motsvarighet i andra länder, dominerade Aalto arkitekturscenen fram till sin död, och riktade därmed också omvärldens ögon på övrig finsk design och arkitektur.

Under sin långa verksamhet genomgick Aalto många faser. Man brukar tala om en röd (tegel) period och en vit (marmor), alltmer individualistisk period, under vilken t.ex. det berömda Finlandiahuset i Helsingfors tillkom.

Och fortfarande är det så att ingen arkitekturdebatt förs i Finland utan att åtminstone ett par talare inleder med frasen: "Som Aalto sade redan 1953 så..." I Finland vårdar man nämligen sina hjältar.

Men i skuggan av det stora geniet fanns naturligtvis också åtskilliga andra kompetenta arkitekter som pockade på uppmärksamhet. Ett av de mer uppmärksammade namnen i den skaran var tidigt Reima Pietilä som idag har kommit att framstå som något av en arvtagare till Aaltos tron. Alldeles oomstridd är nu inte den positionen; hans belackare hävdar

att det mest är frågan om en självutnämning.

Den finska arkitekturutvecklingen liknar i många avseenden den svenska, även om olikheterna också är många. Till dessa hör bl.a. de två ideologiskt motstående uppfattningarna som utvecklats ur den tidiga funktionalismen. Å ena sidan uppstod en "konstruktivistisk" linje. Man ville skapa en allmängiltig, internationell och flexibel arkitektur. I serietillverkningen såg man nyckeln till det ekonomiska byggandet. Estetiskt hämtade man inspirationen från bildkonstens abstrakta måleri och från japansk byggnadstradition. Resultatet är den släta, eleganta och strikt geometriska arkitektur som vi lärt oss känna igen som finsk, och där också konstruktionen används som dekorativa inslag.

Å andra sidan finns en Aalto-linje, kring vilken en mer "expressionistisk" och individuell arkitektur har utvecklats. Och det är här Reima Pietilä återfinns. Från denna sin position har han sedan 60-talet befunnit sig i opposition till den dominerande konstruktivist-linjen. I debatten har han framträtt ofta och gärna, alltid bemött med respekt och ibland beundran, men också ansedd som egen-sinnig och motfalls. Från hans tid som lärare i Uleåborg har en grupp yngre arkitekter format en "Uleåborgskola". Den har kritiserat Helsingfors' konstruktivistarkitekter och förespråkade en sinnligare arkitektur utgående från ett "regionalistiskt" synsätt. I mångt och mycket känns detta igen som den post-modernistiska debatten på finska.

Reima Pietiläs byggande är inte så särskilt omfattande. (Värt att nämna är att Reima Pietiläs fru Raili är hans mycket nära medarbetare i alla projekt.) Till det äldsta hör Dipoli (-66), teknologernas kårhus utanför Helsingfors. Med sin nästan sanslöst oregelbundna form, kan det ses som en vildsint protest mot det stereotypa tänkande som dominerade det massproducerande byggandet under 60-talet. Men det är också något av ett monument över finskt byggnadshantverk och en lovsång till den finska naturen...

Ett annat berömt arbete från samma tid är Kaleva kyrkan i Tammerfors. Den visar Pietiläs förmåga att skulptera med ljuset. Det kolossala kyrkorummet omges av en serie konkava och oregelbundna väggskivor

Shoppingcentret är en av byggnaderna i en 500 meter lång "centrumaxel" i Hervanta, som helt domineras av rött tegel.

Kraftiga valvformer och halvcirkelformade fönster är några av anläggningens typiskt "postmodernistiska" detaljer.

som förbinds med glasade slitsar i hela rummets höjd. Invändigt är väggarnas betong bearbetade för hand, och utvändigt klädda med keramiska plattor.

Sedan slutet av 70-talet pågår en stor centrumutbyggnad i Hervanta utanför Tammerfors efter Pietiläs ritningar. Här har de fria organiska formerna övergivits för en mer axial uppbyggnad. Färdigt är ännu så länge ett köpcentrum, församlingshem och fritidscentrum. Pietilä arbetar här med en tung, expressiv och formrik tegelarkitektur, som kan föra tanken till holländskt 20-tal, men som enligt upphovsmannen utgår från platsens ande, "genius loci", ett centralt begrepp i hans arkitekturfilosofi.

I Tammerfors kommer också om något år Pietiläs nya stadsbibliotek att stå färdigt. Det är en byggnad som ser ut att kunna bli en attraktion utöver det vanliga. Formmässigt sprängs här alla konventioner. Mit-

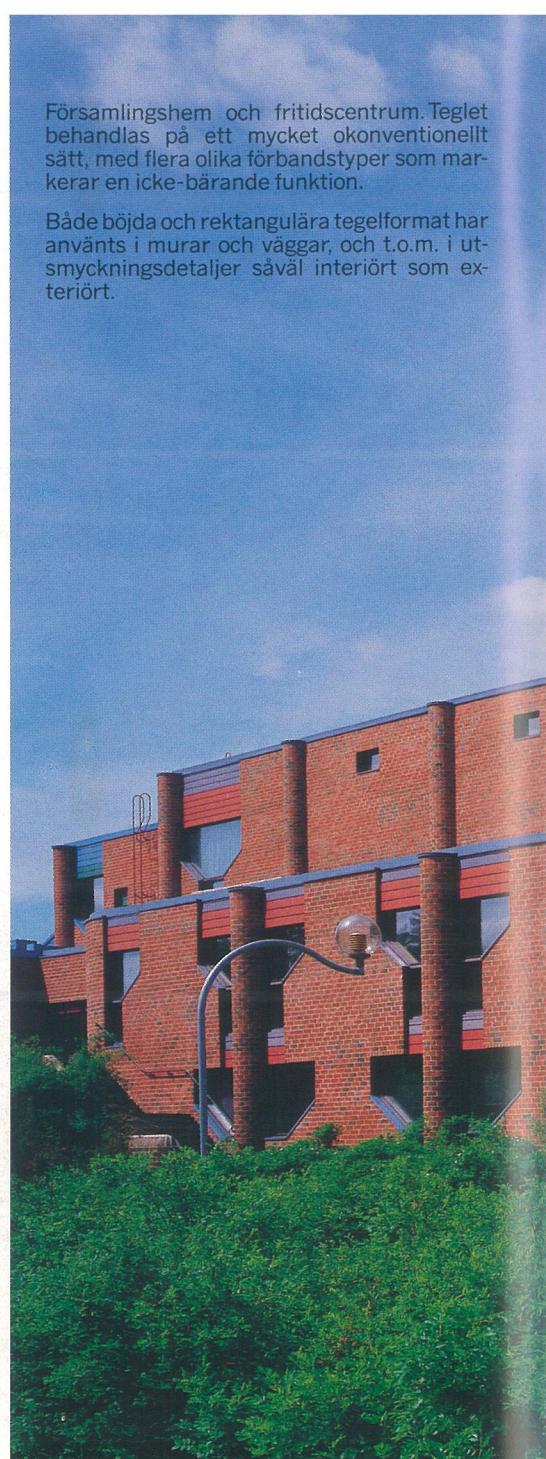
ten kröns av en lutande(!) kupol, från vilken välvda takformer sprider ut sig i solfjäderform. Den skulpturala effekten är utan tvekan mycket stark, vad som händer interiört återstår att se.

Med utgångspunkten att söka "platsens ande", blir Pietiläs arkitektur mycket olika från plats till plats. Ett nyligen avslutat ambassadbygge i Kuwait har resulterat i en arkitektur som åtminstone ytligt sett ligger fjärran från det han ritat i det finska landskapet.

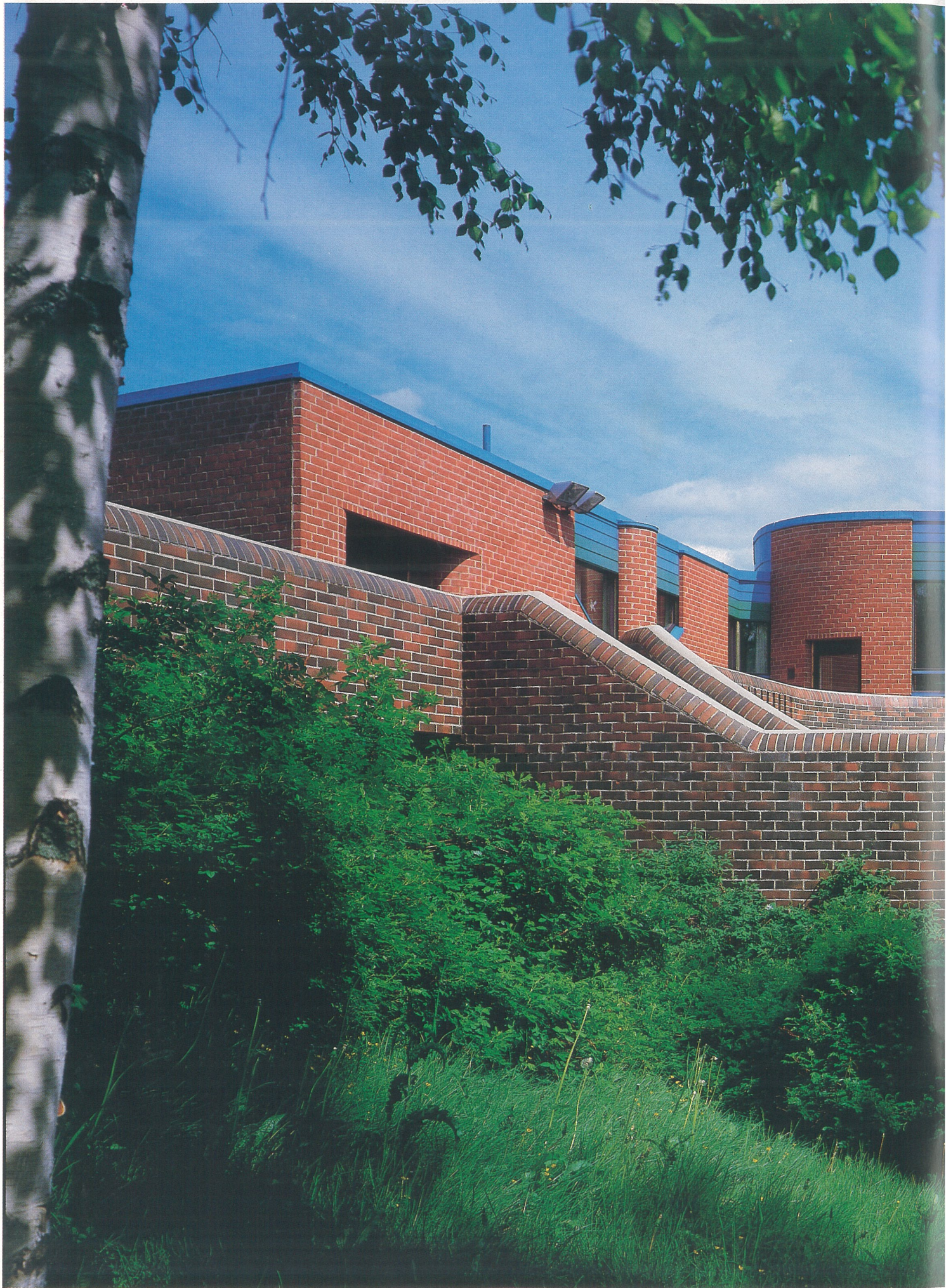
Pietiläs arkitektur lämnar knappast någon oberörd. Hyllningar blandas då och då med bu-rop. Det kommer naturligtvis att dröja innan någon kan uppnå den oförbehållsamma status och uppskattning som Aalto hade. Arvtagare eller inte, en bekräftelse på sin position markerade Reima Pietilä och hans fru Raili när de nyligen vann första pris i arkitekttävlingen om ett nytt residens för Finlands president!

Församlingshem och fritidscentrum. Teglet behandlas på ett mycket okonventionellt sätt, med flera olika förbandstyper som markerar en icke-bärande funktion.

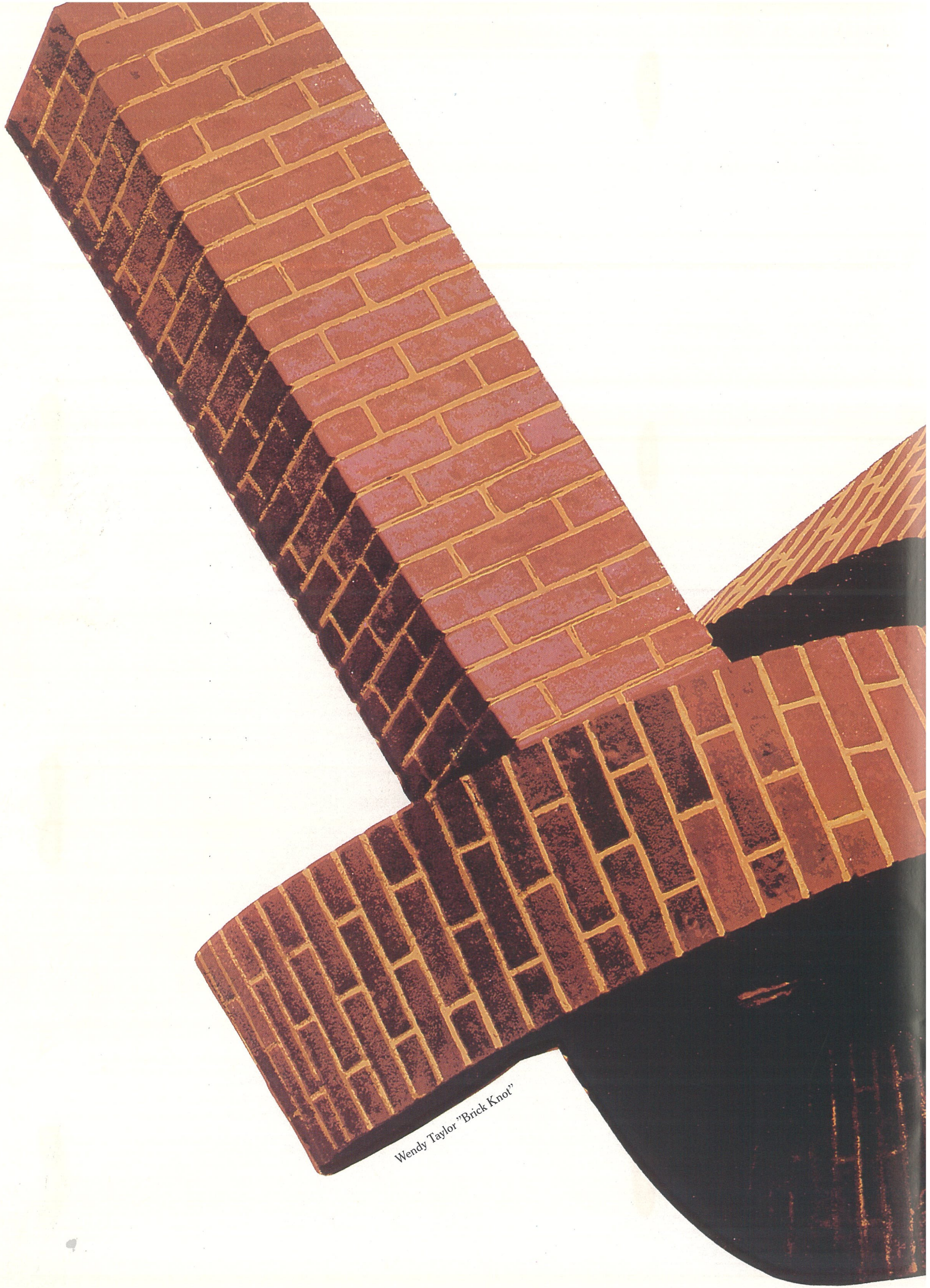
Både böjda och rektangulära tegelformat har använts i murar och väggar, och t.o.m. i utsmykningsdetaljer såväl interiört som exteriört.

Wendy Taylor "Brick Knot"

Nu minns du!

Fr.o.m nu vet du att svensk tegel-industri fått en ny profil.

Den heter Sydtegel och är en samarbetsorganisation för tegelbruken Bara, Minnesberg, Slottsmöllan och Östra Grevie — en brukskvartett med välkänd sortimentsbredd och produktkvalitet.

Med Sydtegel kan vi erbjuda dig en serviceorganisation som snabbt och smidigt ställer upp efter behov.

En effektiv samarbetspartner med korta beslutsvägar.

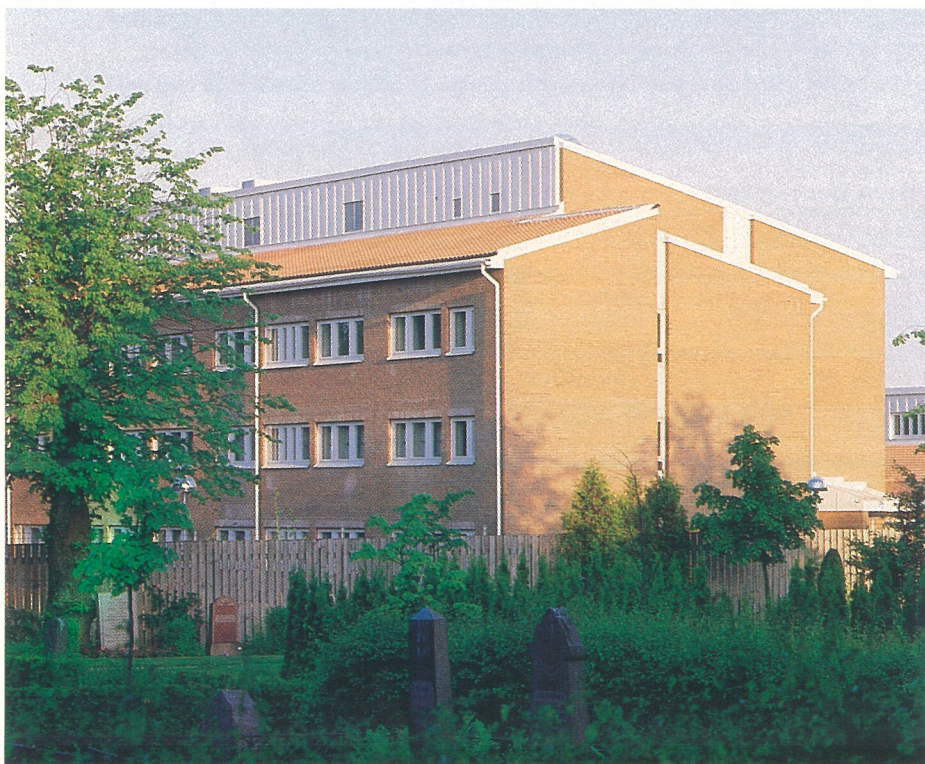
SYDTEGEL

MALMÖ: FERSENS VÄG 16, 211 42 MALMÖ. 040/78770.
GÖTEBORG: TOLTORPSGATAN 137, 431 41 MÖLNDAL. 031/870270.
STOCKHOLM: LÖVHOLMSBRINKEN 2 A, 117 43 STOCKHOLM. 08/45 25 50.

TINGSEFRID

MEDELTIDA LAGAR I TEGEL.

Nya domstolsbyggnaden i Nyköping. av Christina Lagerkrans. Foto Max Plunger.

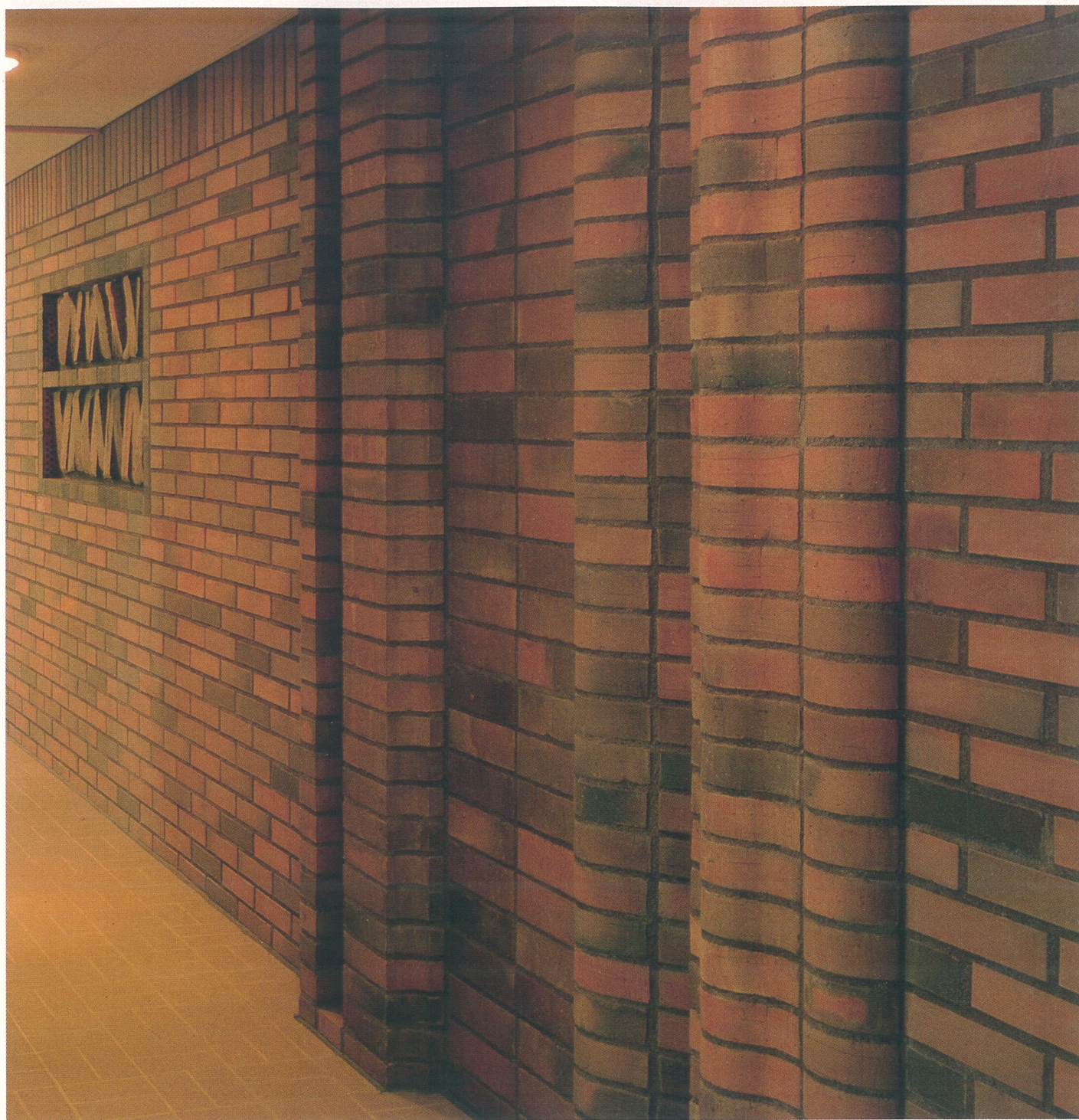
DET GAMLA TINGSHUSET samt den nya Domstolsbyggnaden i Nyköping har två gemensamma nämnare: båda är vackra byggnader och båda är byggda i tegel. Men där upphör all likhet. Det gamla Tingshuset, byggt 1909 med Carl Westman som arkitekt, är en vördnadsfull, respektingivande byggnad. Det nya Domstolshuset, som inrymmer både Länsrätten och Tingsrätten, ger ett blont, positivt och icke-byråkratiskt intryck. Till detta bidrager, förutom valet av ljst tegel, också de vita trä- och plåtde-
taljerna. Känslan av rymd och ljus förstärks inomhus av mycket ljusa, och i detta sammanhang originella färgsättningar med vitlaserade dörrar och golv i bok, samt väggar och textilier i skalor från ljusaste rosa-vitt till mörkt plommon eller cerise. I de två stora öppna väntrummen med sammanbindande bred korridor är golvet lagt i sandfärgat tegel, som harmonierar väl med tegelväggarna och Ulla Viottis vackra och underfundiga utsmyckningar.

Byggnaden är uppförd i två delar; en publik del, enplanshus, med domstolssalar, överläggningsrum och samtalsrum. Denna del skall så småningom, genom en gång, sammanknytas med det planerade polishuset, som skall byggas på samma tomt. Två luftiga korridorer i vardera hörnet leder till den administrativa byggnaden i tre våningar, och i den fyrkant

Detalj av murningsarbetet exteriört.

På nästa sida. De vågformade väggutsmyckningarna har inspirerats av arkitekturen hos Nyköpings Hus — den gamla borgens runda former.

som bildats av huskropparna har anlagts en vacker gård.

Arkitekt Håkan Frick förklarar att anledningen till denna uppdelning i två huskroppar är främst, att ingen av delarna behöver på detta vis vara en kompromiss av två funktioner.

Takets branta lutning har inte uppkommit, som vi trodde, enbart från påverkan av den närliggande medeltida kyrkan. "Jag ville ha ett tak som ser ut som ett sådant, och inte bara som en förvaring för fläktrum mm", säger ark Frick. "På det här viset lyckades vi få båda delarna. Och, fortsätter han, den originella murningstekniken, med bruket struket

över stenarna, användes för att ge intryck av en hel yta mer än individuella stenar.

I de två öppna väntsalutrymmena, sammanbundna av en bred korridor med samtalsrum, kapprum etc, har Ulla Viotti dekorerat tegelväggarna med tegel i olika former och färger. Hon stod själv vid den maskin som pressade fram teglet och skar i leran för att få fram olika storlekar och former. Ibland pressade hon leran mot trä eller annat material, för att få fram tex en stenstruktur på runstenar och yxor. Hon vill att arbetet skall ses som arkeologiska spår, då hon i dessa utsmyckningar inspi-

rats mycket av sörmländsk historia.

Så tex kan vi se Edsöreslagarna, med Birger Jarl som upphovsman, inristade i teglet; Tingsfrid (så heter hela kompositionen), Kvinnofrid, Kyrkofrid och Hemfrid. Lagman Sten Berg, som älskvärt visade oss runt i byggnaden, berättade att den vågformade väggutsmyckningen i korridoren har inspirerats av den medeltida arkitekturen i Nyköpingshus — den gamla borgens runda former. Och de upprättstående stenarna är, enligt hans egen tolkning, stenyxor som lämnats utanför tingsrummet för att Tingsfrid skall kunna hållas. Väggens mitt emot pryds av två

stora lertavlor som osökt för tanken till Moses lagtavlor.

De två stora dominerande kompositionerna i väntrummen kan föra tankarna till fragment av gamla murar, forntida primitiva gravsättningar och runstenar, samt till stenyxor och stenklubbor. Det är harmoniska, väl sammansatta kompositioner, som lämpar sig till att tolkas efter var och ens fantasi och känsla för den medeltida historien, vars lagar finns kvar i våra dagar.

Sten Berg öppnar dörren till stora Domstolssalen och försjunknen i historia blir överraskningen mycket stor. Det är luftigt och ljusst — takfönster, vitlaserade dörrar och golv, pastellfärger som djupnar till varmt vinrött. I taket vågor av textil i beige och vinrött, vars huvuduppgift enligt ark Frick är att "sänka" taket, och även ge salen en speciell karaktär. För oss gav det intryck av sol och vågor. Inredningsarkitekt Ove Lindblom har med känsla följt upp den givna färgsättningen i möbler och inventarier och även ritat de specialgjorda borden, som bildar en smal oval samt tillhörande stolar. Inläggen i borden och ramperna tar upp färgen i bårderna i taket. Man noterar speciellt de vackra tygerna, som smälter samman nyans vid nyans och den genomgående mjuka formgivningen på möbler och inredning. På den bakre väggen hänger Sheila Snikers vidunderligt vackra skärgårdskompositioner i tjock fårull.

De övriga rummen, domstols- och överläggningsrum har alla sina egna tema, men i samma färgskalor. Genomtänkt, med god smak, stor kunighet och viss lekfullhet är de intryck man har med sig från den nya Domstolsbyggnaden i Nyköping.

Arkitekt: Håkan Frick, EHKL AB.
Inredningsarkitekt: Ove Lindblom.
Byggherre: Byggnadsstyrelsen.
Entreprenör: Viktor Hanson AB.
Tegel: Kaniks läderfärgade.

Ulla Viotti under arbetet.

Närbild av utsmyckningen.

Slutet på korridoren med väntrum och mindre domstolsrum bakom dörrarna.

Utsmyckningen i väggen kan tydas som klubbor och yxor som lämnats, men även föra tankarna till gamla medeltida gravar och runstenar.

Den bakre väggen i den stora domstolssalen är prydd med Sheila Snikars vackra fårullsbonader som återger några kobbar ute i skärgården.

RATIONELL MURNINGSMETOD av Ulf Gauffin

EN RATIONELLARE MURNINGSTEKNIK har gäckat många individer och företag genom åren. Detta kan inte minst konstateras i existerande patentskrifter. Gemensamt för dessa är att de kräver en speciell typ av objekt för att kunna tillämpas. Begränsningen i användbarhet beror oftast på att produktionsutrustningen blir komplex och svårhanterbar på en byggarbetsplats. I takt med den allmänna tekniska utvecklingen har det utvecklats deltekniker som med utvecklingsinsatser kan bli användbara för fasadtegelmurningsändamål.

Byggergonomilaboratoriet (BEL) vid KTH arbetar i praktiken med teknikutveckling inom byggnadsindustrin. Genom ett flertal tidigare projekt har vi kunnat konstatera ett samband med arbetsfysiologisk belastning och produktivitet. Mer konkret tar detta sig uttryck i att ett tungt och/eller ensidigt arbete innehåller en potential till ökad produktivitet till priset av en lägre arbetsfysiologisk belastning.

Med denna bakgrund, ligger det nära tillhands att försöka förändra det äldsta yrket i byggnadsindustrin, murningsarbetet, till ett bättre arbete för individ och produktionsresurser. Skälet till varför valet föll på fasadtegelmurning, var att denna speciella typ av murningsarbete är så komplext, att om man lyckas, kan mycket

av nedlagt utvecklingsarbete användas för andra fasadarbeten. De mest närliggande arbetena är de där mur- och putsbruk ingår som en väsentlig del i utförandet.

Nu räcker det inte med BEL's kreativitet och envishet för att förändra ett av världens äldsta och mest spridda yrken. För att nå uppställda mål krävs en betydelsefull insats av nyckelföre-

tag med en uttalad ambition och policy att skapa något nytt.

Detta får inte bara stanna vid uttalande och proklamationer utan även visa sig i reella riskkapitalinsatser. För projektets vidkommande kan man i efterhand skatta sig lycklig att kontakter knutits och utvecklats med Allmän Byggservice AB (ABS) och Linden-Alimak AB (LAAB). Dessa

FOTO: MAX PLUNGER

Sändare för transport av torrbruk från silon till ställning.

Demonstrationsuppställning av murbrukspump. Och tegelkärra med hög o sänkbara lyftgafflar.

två företag har ansvar för två viktiga delar i projektet. ABS svarar för transport, beredning och applicering av murbruk. LAAB's del i projektet består i att ta fram utrustning för att transportera individer och material utefter en fasad. För dessa två huvudmoment framtogs ett grundläggande koncept för utvecklingsarbetet. Som spinoff-effekter har Hörby Bruk AB och Westman och Lundmark AB (WEELU) tagit fram hanteringsutrustning för i första hand tegeltransporter på mark och på ställning. Vidare har Arbetsolycksfallsgruppen AO vid KTH engagerats för att ta fram en kombinationsutrustning för takräcken och arbetsplattform för takfotsarbeten. Med denna konstellation av utvecklingsinsatser finns det förutsättningar att förändra murningensarbetet till ett för alla partner positivt arbete.

ABS arbetsinsats har resulterat i

ett system där torrbruk levereras till byggarbetsplatsen med en bulkbil och materialet blåses upp i en silor. Med samma blåteknik transporteras torrbruket upp på ställningen till en mottagnings och blandningsenhet. Allt eftersom murbruksåtgång blandas torrbruket med vatten automatiskt. Det färdigblandade bruket släpps ned i en behållare med en pump i botten. Det blandade bruket pumpas ut i en slang och mynnar i ett munstycke som är utformad så att en för ändamålet lämplig sträng murbruk erhålles. Den senare delen av systemet är utformat så att murbruksflödet kan kontrolleras vid stopp och start med ett minimum av väntetider och efterrinning. I realiteten styrs hela systemet av muraren som håller spritsmunstycket i handen och styr murbruksflödet via en tryckknapp. Alltefter förbrukningen av murbruk, transporteras, blandas och pumpas

nytt, färskt murbruk fram till murens hand. Detta genom att han/hon endast "lyfter ett finger" sker hela processen till förinställda värden.

Att applicera en liggfog till rätta dimensioner är ingen större svårighet. Problemen uppstår när stötfogen skall fås på plats. Ett fullgott resultat kan erhållas med en rad olika tekniker. Vilken teknik som kommer till användning är beroende av tegeldimensioner och den enskilde murens färdighet och tidigare arbetsteknik. Vad som är viktigt, förutom fogens täthet, är att överskottstuggorna på murens baksida elimineras. Detta inte enbart ur fuktskadesynpunkt, utan även ur materialbesparingshänseende. Med denna sprits-teknik eliminerar vi ett problem och vänder det till en fördel. När det gäller murbruket har det lagts ned ett omfattande arbete för att få ett murbruk som är anpassat för "maskinmurning". De springande punkterna är murbrukets pumpbarhet, vidhäftning och öppettider för olika sugande tegelkvaliteter.

Genom ABS murningsteknik behöver inte murare böja sig ca 1500 ggr om dagen för murbruket. Genom Hörby Bruks tegelkärra elimineras bugningar för teglet. Kärran har nämligen höj- och sänkbara lyftgafflar varvid tegelpallens överkant kan hållas på en bekväm nivå. Tegelvagnen är utrustad med fyra hjul varav två är stora luftgummi-hjul. De andra två är länkhjul. Genom att de stora luftgummi-hjulen tar upp huvuddelen av tegelvikten är den tämligen lätthanterlig. Även tegeltransporterna på mark har ägnats en tanke genom att WELLU byggt en prototyp till byggmoped. Denna kan transportera pallat material, långt material, skivformat material samt dra en fyrhjuls vagn. Namnet Byggmoped har den fått pga att den är lika enkel att köra som en moped.

LAAB har efter ett detaljerat koncept konstruerat en tvåmastad mobil klätterställning. Denna har byggts i ett prototypexemplar för test och utvärdering. Det som är utmärkande för ställningen är att den är uppbyggd till stor del av standardkomponenter, hissaster och maskineri. Vidare kan ställningen anpassas till den rådande fasadutformningen genom att ställningens längd kan varieras från 6–13 m. Den kan även förses med utbyggnader för att utföra fasadarbeten runt hushörn, i bur-språk osv. Vid vissa typer av fasad-

En nybörjares spritsning av murbruk. Obs, att form o mängd kan justeras efter behov.

Läggning av sten i spritsad fog.

13 m lång arbetsplattform som kan ändras efter fasadens form.

Scando WP. På väg mot de högre höjderna med utfällda gång- och makrallbryggor.

Transporthjälpmiddel som kan hantera många olika typer av material.

arbeten är man i behov av separata utrymmen för material, maskiner mm och fria arbetsutrymmen. En annan väsentlig egenskap är att ställningsplattformen kan köras ned till 35 cm över markplanet. Detta klaras genom separata hjulbalkar som enbart är kopplade till ställningen vid förflyttning av ställningen. Genom att en klätterställning kan utformas till att likna en fast arbetsplats kan man relativt enkelt komplettera ställningen med utrustning som eliminerar negativa verkningar av rådande väderlek. Således har ställningen försetts med ett tak som ger skydd mot nederbörd och stark sol. Vid vintermurning kan man enkelt utrusta ställningen med infravärmare. Som en spinneffekt av klätterställningen elimineras ett mycket arbetsfysiologiskt tungt riskfyllt arbete, nämligen byggande av konventionella ställningar. Artikelförfattarens erfarenhet är att ställningsbyggnad är ett av de mindre attraktiva arbetena på ett bygge. En fast ställning har den fördelen att den kan stå kvar en tid för tex takfotsarbeten. Detta har vi löst genom att utveckla ett skydds-räckessystem, som kan "byggas" ut till en arbetsplattform i den omfattning som behövs. Vidare kan vitala delar av utrustningen sitta kvar i konstruktionen för framtida behov vid renoveringsarbeten. Det förefaller naturligt att man redan på projekteringsstadiet ritar in infästningsdon, eftersom den konstruktionen kan användas under husets livstid.

För närvarande testar vi murningstekniken på Byggnadsstyrelsens tillbyggnad av KTH-kemi. Som murningentreprenör har Norrort Mur och Puts AB anlitats. De preliminära resultaten pekar på en minskad tidsåtgång /m² murad fasadyta och en minskad murbruksåtgång. Eftersom berörda murare fn enbart har fått tillfälle att prova tekniken under en begränsad tid, får sifferredovisningen anstå till ett senare tillfälle.

Nästa steg i projektet blir att utvärdera alla ingående komponenter och optimera utrustningen för sitt ändamål. Självfallet har delar av utrustningen vissa brister. Om inte några brister uppdragas i ett projekt av denna typ har man inte behövt bygga prototyper. Bristerna ställs alltid i relation till ambitionsnivån i projektet. Vi som genomför detta projekt har målsättningen att utveckla material och utrustning anpassade till användarnas behov och krav.

Storslagen.

Äntligen har den kommit!
Den svenska, slagna stenen.
En sten med individuell särprägel.
En sten med sex levande ytor.
En sten med äkta handslagen känsla rakt igenom.
En sten från Klippans tegelbruk.
Producent:

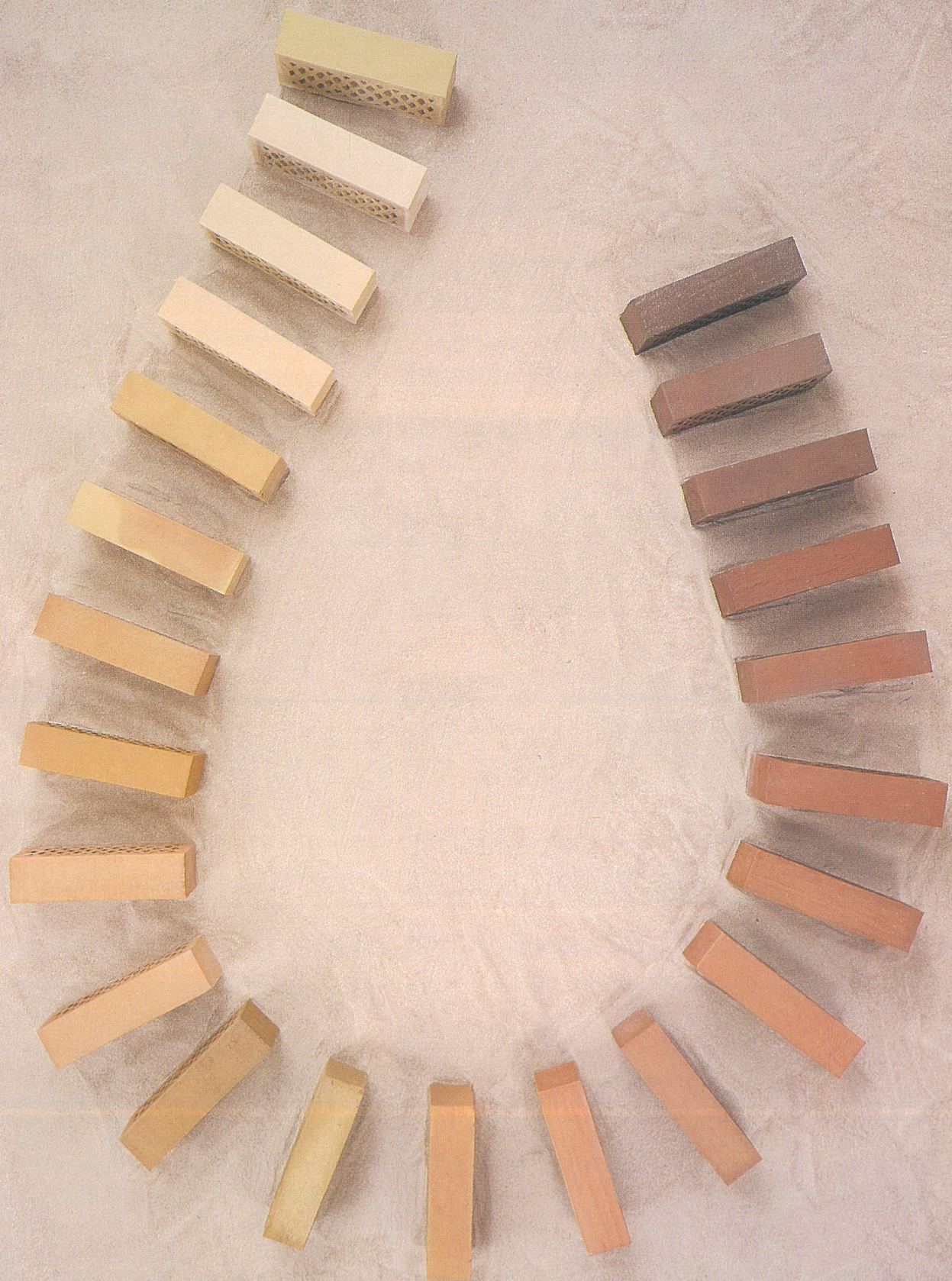
Stråbruken ab

Stockholm, 08/92 00 30, Sala, 0224/175 00,
Göteborg, 031/45 00 45, Malmö, 046/474 00.

Nyhet!

Fr o m 1 augusti marknadsför Stråbruken själva sitt tegel
(tidigare har denna försäljning skett via Tegelcentralen).

BOHUS-FORSSA NATURASERIE

Tillverkning och Försäljning

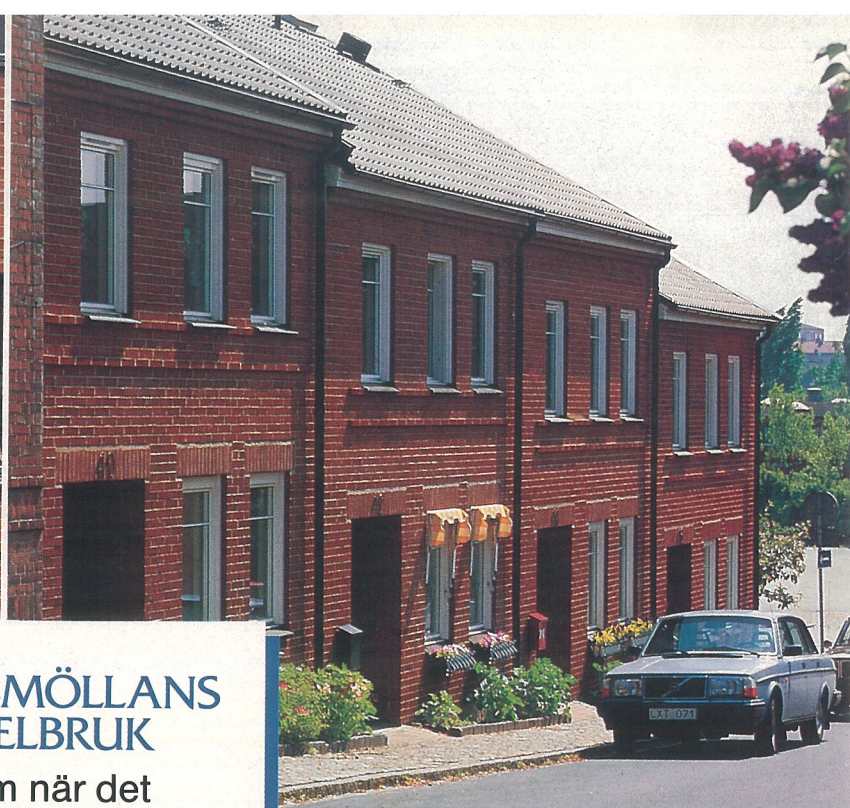
BOHUSTEGEL AB. 455 00 Munkedal. Tel. 0524-212 00.

AB FORSSA TEGELBRUK. Box 76, 517 01 Bollebygd. Tel. 033-840 20.

Bohus-Forssa: Göteborg. Doktor Forseliusgatan 52, 413 26 Göteborg. Tel. 031-81 22 05.

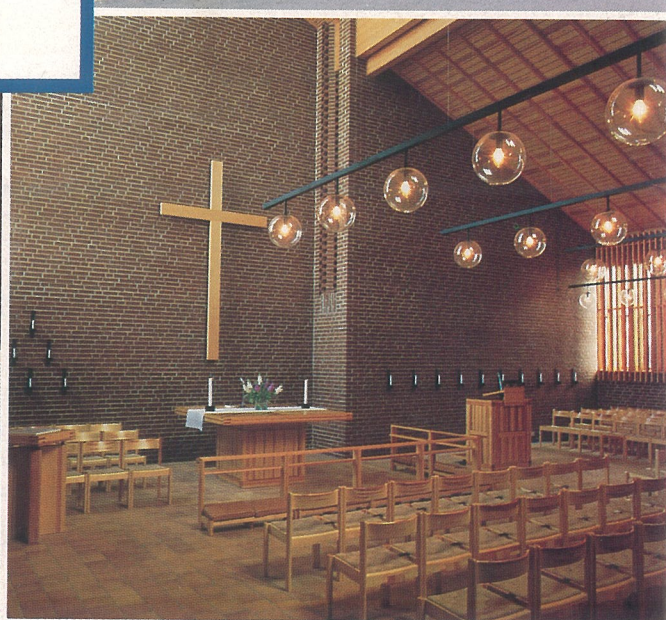
Stockholm. Sjöängsvägen 1, 191 06 Sollentuna. Tel. 08-754 70 55.

Malmö. Frisgatan 1, 214 21 Malmö. Tel. 040-11 21 10.

**SLOTTSMÖLLANS
TEGELBRUK**

i centrum när det
gäller kvalitetstegel.

Ring Halmstad 035-118050